

OPINIA
DOTYCZĄCA ELEWACJI BUDYNKU STAROSTWA POWIATOWEGO
W GRUDZIĄDZU

Opracowanie:

Katarzyna Polak

mgr sztuki w zakresie konserwacji
rzeźby i detalu architektonicznego
dyplom UMK 1272

ul. Piękna 4

87-100 Toruń

Toruń 2021

I. OPIS

Budynek mieszczącego obecnie Starostwo Powiatowe znajduje się przy ul. Małomłyńskiej 1 w Grudziądzu.

Elewacja frontowa budynku ma rytmiczną kompozycję. Jest trójkondygnacyjna, piętnastoosiowa, główne osie wyznaczone są przez otwory okienne, ale w skrajnych osiach brak otworów okiennych. Przez całą wysokość elewacji pomiędzy oknami i na narożach biegną zdwojone pilastry zakończone prostokątnym kapitelem, na których wspiera się uskokowy gzyms podokapowy. Kompozycja wertykalnych pilastrów równoważy silny akcent horyzontalny jakim jest wydatny gzyms biegnący ponad kondygnacją parteru, nadający jej charakter cokołu.

W pierwszej i trzeciej kondygnacji taki same okna jednopoziomowe, dwudzielne. W kondygnacji środkowej jednopoziomowe dwudzielne portfenetry, z prostą metalową balustradą. Wszystkie otwory okienne obramione opaskami ze sztucznego kamienia. Na połaci dachu widocznej nad elewacją na przedłużeniu osi 3, 5, 7, 8, 9, 11 i 13 licząc od lewej umieszczone są lukarny. Wejście do budynku przez troje drzwi umieszczonych w polach między pilastrami na osi budynku.

Elewacja tylna ma taką samą kompozycję jak elewacja frontowa, ale okna pierwszej kondygnacji poza trzema portfenetrami na osi są takie jak na pozostałych. W skrajnej osi umieszczono wejście boczne, a w dwóch sąsiednich wjazd do części podziemnej.

Prosta kompozycja elewacji z oszczędnym, geometrycznym detalem została podkreślona przez kolorystykę poszczególnych elementów składowych. Opaski

okienne, gzyms międzykondygnacyjny i gzyms cokołowy wykonano z dwóch rodzajów ciemnoróżowego sztucznego kamienia cementowego. Pozostałe detale i płaszczyzny ścian pokryto szlachetnym tynkiem w naturalnym kolorze. Uwagę zwraca materiał, z którego wykonano obramienia okien. Jest on ciemniejszy niż zaprawa na gzymsach i wyróżnia się gładko opracowaną powierzchnią oraz starannie dobranym kruszywem: ostrokrawędzistymi okruchami skał w kolorze czarnym, białym i ugrowym z przewagą ugrowego, które urozmaica masę spoiwa barwionego na kolor ciemnoczerwony.

Powierzchnia zaprawy, z której wykonano gzymsy

Powierzchnia zaprawy pokrywającej lico ścian

Powierzchnia zaprawy, z której wykonano obramienia okien

II. STAN ZACHOWANIA

Obecnie elewacja budynku pokryta jest nawarstwieniami farb, które zniekształcają oryginalną kolorystykę architektury. Lokalnie widoczne są zniszczenia wywołane działaniem czynników niszczących, głównie wody. Można je zauważyć np. nad poziomem gruntu i w sąsiedztwie rur spustowych.

Farby okrywające ściany łuszczą się w wielu miejscach i odspajają. Widoczne jest również znaczne ścienienie powłoki farby.

Niekorzystne dla wyglądu elewacji są liczne klimatyzatory umieszczone przy oknach pierwszej kondygnacji.

III. WNIOSKI

Szlachetne zaprawy, którymi wykończono elewacje budynku podkreślały kompozycję architektoniczną budynku i nadawały elewacji niepowtarzalny wygląd. Zostały one wybarwione w masie poprzez dodanie pigmentów i wyselekcjonowanego wypełniacza, różnego dla poszczególnych kolorów i starannie opracowane.

Zaprawy te stanowią materiał spójny z formą architektury, często stosowny w modernistycznych budynkach, w okresie dwudziestolecia międzywojennego i w okresie późniejszym. Niepowtarzalny charakter osiągnięty dzięki zastosowaniu takiego wykończenia elewacji podkreśla rangę budynku.

Pomimo, że budynek nie jest objęty ochroną konserwatorską (np. poprzez wpis do rejestru zabytków), ze względu na jego wartość historyczną i estetyczną należy prowadzić prace remontowe z poszanowaniem substancji zabytkowej i koncepcji architektonicznej.

Wskazane jest odsłonięcie oryginalnych wypraw elewacji oraz detalu architektonicznego (obramienia okien, gzymsy, głowice pilastrów) z pod warstwy przemalowań i eksponowanie po przeprowadzeniu niezbędnych prac konserwatorsko-restauratorskie. Dopuszcza się pomalowanie lica elewacji po wykonaniu prac remontowych farbą dobraną kolorystycznie do oryginalnego tynku. Powinna ona spełniać następujące warunki: mieć wysoką paroprzepuszczalność, powłoka po wyschnięciu powinna mieć matową powierzchnię. Zalecane są farby mineralne.

Bez powłok farby powinny być eksponowane detale architektoniczne wykonane z czerwonej zaprawy.

Uzupełnienia i naprawy zapraw powinny być wykonane zgodnie z zasadami konserwatorskimi: z materiałów o zbliżonych właściwościach i wyglądzie, barwionych w masie, opracowanych w nawiązaniu do oryginalnego materiału.

IV. PROPONOWANE POSTĘPOWANIE – wstępny program.

W celu opracowania szczegółowego programu należy przed rozpoczęciem prac, po uzyskaniu pełnego dostępu do obiektu przeanalizować stan zachowania i ewentualnie skorygować szczegóły programu.

LICO TYNKOWANE

1. Po ustawieniu rusztowań należy przeanalizować stan powierzchni elewacji pod kątem identyfikacji obszarów tynku, który ze względu na zły stan techniczny powinien zostać usunięty. Dotyczy to miejsc spęcherzonych i odspojonych od podłoża, zdeintegrowanych oraz cementowych wstawek i uzupełnień. Należy dążyć do zachowania możliwie dużej powierzchni oryginalnych wypraw.
2. Demontaż z elewacji korpusu nieczynnych kabli instalacji elektrycznej oraz elementów metalowych
3. Usunięcie cementowych uzupełnień i fragmentów wypraw w złym stanie technicznym.
4. Oczyszczanie lica tynku z przemalowań. *Proponuje się zastosowanie piaskarki do usunięcia przemalowań. Należy wykonać próby z różnymi ścierniwami, dobierając ich rodzaj oraz granulację a także ciśnienie robocze, tak aby podczas usuwania farby nie uszkodzić powierzchni zaprawy.*
5. Stabilizacja odspajających się fragmentów zaprawy. *W zależności od wielkości odspojień można wykonać iniekcje dyspersją winylową lub mineralną.*
6. Wypełnienie rys i spękań zapraw. *Do tego celu należy wykorzystać zaprawę na bazie białego cementu z drobnoziarnistym wypełniaczem, barwioną w masie lub gotowe preparaty np. Multifill prod. Remmers, barwioną w masie.*
7. Uzupełnienie ubytków tynków. *Do uzupełnienia ubytków należy doświadczalnie przygotować zaprawę z kruszywem dobranym na podstawie oględzin oryginalnych zapraw. Można zastosować zaprawę TURADO prod. KEIM lub*

zaprawę o równorzędnych parametrach. Ważne jest odtworzenie faktury tynku oryginalnego na powierzchni uzupełnień.

8. Uzupełnienie zaprawy w obrębie cokołu (dotyczy zjazdu do podpiwniczenia od w elewacji od strony ul. PCK oraz ubytków na murkach naświetli do piwnicy). *Po skuciu istniejących zniszczonych i zasolonych tynków należy wykonać nowe tynki w z zastosowaniem zaprawy przeznaczonej do cokołów np. KEIM Porosan®-Trass-Zementputz lub jednowarstwowego tynku renowacyjnego.*
9. Opracowanie kolorystyczne powierzchni tynków zgodnie z projektem. *Całą powierzchnię elewacji należy zagruntować farbą podkładową KEIM CONTACT-PLUS, zlikwiduje ona mikropęknięcia i ujednolici podłoże. Następnie powierzchnię tynku należy pomalować farbą elewacyjną żolowo-krzemianowa KEIM SOLDALIT (lub rozwiązanie równorzędne).*

DETAL ARCHITEKTONICZNY Z CZERWONEJ ZAPRAWY

1. Analiza stanu zachowania. Identyfikacja spękań, odspojień, ubytków i uzupełnień.
2. Usunięcie uzupełnień i napraw nie spełniających wymogów konserwatorskich tj. wykonanych z zapraw o niewłaściwych parametrach, niedobrych kolorystycznie, o niewłaściwej fakturze itp.
3. Oczyszczenie powierzchni z zabrudzeń i przemalowań z zastosowaniem piaskarki z odpowiednio dobranym kruszywem.
4. Wypełnienie rys i spękań zapraw. *Do tego celu należy wykorzystać zaprawę na bazie białego cementu z drobnoziarnistym wypełniaczem, barwioną w masie lub gotowe preparaty np. Multifill prod. Remmers (lub rozwiązanie równorzędne) barwioną w masie.*
5. Uzupełnienie ubytków. *Do uzupełnienia ubytków należy doświadczalnie przygotować zaprawę z kruszywem dobranym na podstawie oględzin oryginalnych zapraw, barwioną w masie pigmentami mineralnymi o wysokiej światłotrwałości, w której spoiwem jest biały cement marki 52,5. Należy odtworzyć fakturę oryginału.*

6. Scalenie kolorystyczne. *Miejsca znacznie odbiegające stopniem wysycenia koloru można lokalnie scalić kolorystycznie laserunkowymi farbami krzemianowymi np. Restaurolasur prod. KEIM.*
7. Hydrofobizacja powierzchni np. Funcosil SNL prod. Remmers.

Wszystkie stosowane materiały muszą być dopuszczane do obrotu i stosowania w budownictwie oraz przy zabytkach a także posiadać niezbędne certyfikaty i atesty. Użyte w projekcie nazwy i marki niektórych materiałów mają jedynie określić standardy techniczne i jakościowe użytych w projekcie materiałów

V. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

ELEWACJA FRONTOWA

ELEWACJA TYLNA

SZLACHETNY TYNK WIDOCZNY Z POD ZŁUSZCZAJĄCEJ SIĘ FARBY

RÓŻNOWA ZAPRAWA NA GZYMSACH

OBRAMIE NIE OKNA